
EN BROADWAYMUSIKAL

AV STEPHEN SONDHEIM

PASSION

NO!

PASSION OCH POLARITET

Förra gången NorrlandsOperan gjorde musikal var det *West Side Story* som stod på programmet. Den som skrev texten till Leonard Bernsteins banbrytande mästerverk var den då 27-årige Stephen Sondheim. 37 år äldre och med ett pärlband av musikalsuccéer som *Sweeny Todd*, *A little night music* (baserad på Bergmanfilmen *Sommarnattens leende*) och *Into the Woods* bakom sig så kommer *Passion* 1994, ett av Sondheims mest personliga och märkvärdiga verk.

Jag har sedan jag började vid NorrlandsOperan letat efter ett tillfälle att få presentera detta musikedrama för er och nu är det äntligen dags. En berättelse om hur kraften i en annan människas känslor kan sätta hela din existens på spel. Ett drama där du förhoppningsvis kan känna igen åtminstone en del av dig i samtliga huvudkaraktärer, deras välsignelser och tillkortakommanden, vändan över vad som är rätt och vad som är fel. Polaritet som skapar attraktion – att livet inte är svart eller vitt.

Musiken är inte byggd på shownummer utan spinner en hypnotisk väv av mångfacetterade känslor som ger en sällsam komplexitet åt karaktärernas uttryck. Verket betecknas musikal – det uttrycket rymmer inte på långa vägar hela det miniatyruniversum som Stephen Sondheim skapat. Och om du efter föreställningen har en upplevelse som är olik din bänkgrannes är det ingen fara. Här finns, som i all bra konst utrymme för tolkningar, tankar och diskussioner. Men en sak kan vi nog vara eniga om; den vanvettiga kraften i verklig kärlekspassion.

KJELL ENGLUND, VD OCH KONSTNÄRLIG LEDARE NORRLANDSOPERAN

Framsida fr. v: Annica Edstam (Fosca), Patrik Martinsson (Giorgio), Mari Lerberg Fossum (Clara)

Mari Lerberg Fossum (Clara),
Peter Gröning (Major Rizzoli)

NORRLANDSOPERAN PRESENTERAR I SAMARBETE
MED SMÅLANDS MUSIK & TEATER

EN BROADWAYMUSIKAL

AV STEPHEN SONDHEIM

PASSION

Musik & sångtexter STEPHEN SONDHEIM
Libretto JAMES LAPINE

BASERAD PÅ FILMEN PASSIONE D'AMORE Presenteras med tillåtelse av JOSEF WEINBERGER LIMITED

REGISSERAD AV ETTORE SCOLA On Behalf of MUSIC THEATRE INTERNATIONAL (EUROPE)

Originally Directed on Broadway by James Lapine
Originally Produced on Broadway in 1994
by the Schubert Organization – Roger Berlind
Capital Cities/ABC – Scott Rudin
and by Arrangement with Lincoln Center Theater
Orchestrations by Jonathan Tunick

KONSTNÄRLIGT TEAM

DIRIGENT OCH ORKESTRERING:

JOHAN SIBERG

REGI: VICTORIA BRATTSTRÖM

SVENSK ÖVERSÄTTNING: ULRICA

JOHNSON/COLUMBINE TEATERFÖRLAG

KOREOGRAFI: GUNILLA OLSSON KARLSSON

SCENOGRAFI OCH KOSTYMDESIGN:

KARIN DAHLSTRÖM

LJUSDESIGN: ANNA WEMMERT

LJUDESIGN: HENCE NATANAELSON

ORKESTER: NORRLANDSOPERANS

SYMFONIORKESTER

MEDVERKANDE

FOSCA: ANNICA EDSTAM

GIORGIO: PATRIK MARTINSSON

CLARA: MARI LERBERG FOSSUM

ÖVERSTE RICCI: JOHAN WIKSTRÖM

DOKTOR TAMBOURRI: FILIP TALLHAMN

MAJOR RIZZOLI: PETER GRÖNING

LÖJTNANT TORASSO: SAMI YOUSRI

LÖJTNANT BARRI: JAKOB JONSSON

OLLANDER

SERGEANT LOMBARDI: STEFAN CLARIN

MENINGE AUGENTI: ALEXSANDER BRANDT

SÅNGKVARTETT

FOSCAS MOR: KARIN LUNDHOLM

FOSCAS FAR: OSKAR BERGSTRÖM

LUDOVIC: STEFAN LIDSTRÖM

ÄLSKARINNA: JENNIFER GUSTAFSSON

KÄRA PUBLIK

VÄLKOMNA TILL VÅR PASSION! ATT I DET SCENISKA ARBETET MÖTA DEN HÄR BERÄTTELSEN HAR VARIT EN GANSKA OMTUMLANDE UPPLEVELSE. JAG MENAR DÅ OMTUMLANDE I ORDETS BÄSTA BEMÄRKLSE.

PASSION SOM KÄRLEKSFULLT INTRESSERAD UPPMÄRKSAMHET

När jag först läser manuset tänker jag att egentligen kunde man ganska lätt bara slå ifrån sig den här berättelsen. Man kunde börja ironisera över handlingen och över karaktärerna. Det vore lätt att börja raljera, att kanske börja tala om patetik och överdrifter.

I vårt repetitionsarbete med *Passion* har vi istället valt en annan väg att närma oss materialet. Inspirerade av bland annat Stephen SONDHEIMS egna ord – om insikten att vi alla inom oss bär en Clara, en Fosca, en Girogio och så vidare – har vi riktat oss mot texten och musiken utifrån vad man kanske med den ryske tänkaren Michail Bachtin kunde kalla en "kärleksfullt intresserad uppmärksamhet"¹.

Genom att med försiktighet och tålmod under repetitionerna "sila" verket genom våra kroppar, genom våra egna erfarenheter har vi sökt lära känna – igenkänna – karaktärerna och deras öden i oss själva. Det vi då upptäckt är hur stycket, om och om igen överraskat oss. *Passion* har visat sig för oss på nya sätt. Vi har förundrats över mate-

rialets såväl nyfikna lekfullhet som bråddjupa allvar.

"ALLA BÄR VI EN CLARA, EN FOSCA, EN GIROGIO INOM OSS"

Med vår föreställning av *Passion* önskar vi bevara det polyfona, det mångfacetterade och tillsynes motsägelsefulla i verket. Vi önskar tillvarata verkets kapacitet att – för att nu återknyta till Michail Bachtin – reflektera något av "varats konkreta mångfald". Vi tänker oss att du som publik skall ha möjlighet att följa ditt eget spår genom föreställningen. Att du kan komma ut ur salongen med din egen personliga tolkning. En tolkning som gärna får skava lite med den din granne i bänkraden kan ha gjort av samma sceniska skeende.

Vi önskar skapa en föreställning där det inte skall vara för lätt att säga att den personen gjorde rätt och den personen gjorde fel, att på ett förenklat sätt avgöra vem som egentligen var den onda och vem

som då egentligen var den goda. Vi önskar istället att det blir en

berättelse om hur vi alla ibland misslyckas och ibland lyckas med våra föresatser. Om hur vi som både handlande och lidande personer efter bästa förmåga försöker navigera i den väv av avsikter, orsaker och tillfälligheter som utgör våra liv². En berättelse om hur våra handlingar oundvikligen är sammanflätade med andra människors handlingar.

Som en röd tråd genom vår läsart av *Passion* går tanken om igenkännande och erkännande av den sårbarhet som vi alla – också på ett existentiellt plan – delar genom att vi som människor är dödliga. Jag talar då om den sårbarhet som vi – trots mycket olika livsvillkor – delar genom det faktum att den kropp vi behöver för att leva är tillfällig och sårbar. Vi tänker oss en läsning av

Passion som undersöker hur också denna delade sårbarhet kan utgöra en slags öppning – en resurs om man så vill – i mötet med den andre. På sitt senaste album *Du Gamla Du Fria* i spåret *Elefanten & Sparven (Woah Dad!, 2016)* sjunger Håkan Hellström så vackert och så bara tillsynes enkelt:

Vi tänker oss att vår berättelse utspelar sig just i sådana möten, att *Passion* utspelar sig i det som händer mellan karaktärerna, i det karaktärerna väljer att göra eller inte göra mot varandra, med varandra. Om vi tänker oss att detta gäller också i den verkliga världen, det vill säga att det är just i interaktionen

¹ Endast en kärleksfullt intresserad uppmärksamhet kan utveckla en tillräckligt intensiv energi för att omfatta och hålla kvar varats konkreta mångfald utan att utarma eller schematisera den, skriver Michail Michajlovi Bachtin [1895–1975] i *Det dialogiska ordet* (översättning Johan Öberg, Anthropos, 1988, s. 253). Som motsats till det kärleksfulla intresse som vi kan välja att rikta mot någon eller någonting ställer Bachtin en ointresserad blick, en blick som ignorerar objektet i dess mångfald. En sådan kärlekslös likgiltighet kan aldrig utveckla tillräckligt mycket kraft för att intensivt dröja vid objektet, befästa och forma

”DET FINNS NÅGOT LITET I MIG OCH JAG TROR DET ÄR FINT. MEN JAG HAR GÖMT DET SÅ LÄNGE ATT JAG GLÖMT VART DET FINNS.”

Stephen Sondheim talar om *Passion* som en berättelse om hur en annan människas känslor för oss bär kraften att bryta upp oss – att spränga oss öppna – genom våra försvar. Han beskriver en sådan kraft som ”the life force in a deadened world”. Kanske är det just det där lilla, det sårbara som är nyckeln. Det där som bara kan anas genom sprickorna, genom revorna i oss. Kanske borde vi oftare ge oss möjligheten att sakta in, att bestämma oss för att rikta vår uppmärksamhet – vår omtänksamhet – mot just det där lilla och sårbara i oss själva, och i varandra. Kanske borde vi våga vara noggrannare helt enkelt med att – för att nu återkomma till Hellström – i hoppfullt trots ställa balkongdörren på glänt och hålla oss ”öppna genom hela natten”? Kanske är det just då som det där lilla kan blir det storslagna? Kanske är det då detta sköra och sårbara kan utgöra själva jordmånen ur vilken det slags mirakel vi kallar kärlek har möjlighet att växa? Jag tror vi alla bär erfarenheter av möten med vissa personer som liksom skakar om oss i grunden. Erfarenheter av möten som öppnar en slags existentiell dimension där vår identitet ställs på spel. Möten där vårt sätt att se på världen och på oss själva förändras, där vi plötsligt får förmågan att se världen på nya sätt.

– i mötet med andra – som vår identitet formas som vi blir till dem vi är. Om vi föreställer oss att vi på detta sätt äger makten att ständigt skapa och omskapa varandra, så följer ju också ett ansvar. Hur hanterar vi då den makten? Hur väljer vi att handla gentemot varandra? Hur väljer vi att rikta vår kärleksfullhet eller vika av med ignorans och likgiltighet? Helt enkelt: Hur väljer vi att hantera vår potential att skapa och omskapa varandra, om och om igen, varje dag?

Som jag ser det avslutas *Passion* – snarare än i en överdrivet förenklad och naiv bild av kärleken – istället i en stilla visshet om kärleken som den största gåva vi, ändå och trots allt, äger förmågan att ge varandra.

Kära publik, förhoppningsvis kommer ni att upptäcka andra och nya dimensioner i berättelsen än de vi sett under repetitionsarbetet. Och det är ju just det som är det roliga! Det finns alltid mer att upptäcka.

**HJÄRTLIGT VALKOMNA IN I PASSIONEN!
VICTORIA BRATTSTRÖM, REGISSÖR**

dess minsta detalj. Endast kärleken kan vara estetiskt produktiv, endast i relation till det älskade är en fullödlig mångfald möjlig, skriver Bachtin. Citaten hämtade ur Cecilia Lagerström, ”Artistic Research in the Performing Arts – In Search of a Poetics”, *Nordic Theatre Studies* vol 20, 2008. För Stephen Smonds citat se t.ex: http://www.liquisearch.com/passion_musical

² Jag inspireras här av den franske filosofen Paul Ricoeurs [1913–2005] beskrivning av människan som både handlande och lidande; som ett sårat cogito, ett *Cogito Blessé*. Genom den delade sårbarhet som står inskriven som ett grundvillkor i vår mänskliga konstitution kan vi som personer sägas tillhöra på samma gång frihetens och nödvändighetens rike. I antologin *Homo Capax* utvecklar Bengt Kristensson Uggla hur Ricoeur i sin filosofiska antropologi söker tillvarata en komplex förståelse av våra besluts räckvidd och våra handlingars sammanflätande med andra människors handlingar i ”ett samspel mellan avsikter, orsaker och tillfälligheter”. *Homo Capax: Texter av Paul Ricoeur om etik och filosofisk antropologi i urval av Bengt Kristensson Uggla*. Övers. Eva Backelin (Göteborg: Daidalos, 2011), s.3

OCH OM DU DÖR IMORGN

SÅ SKA DET VISA SIG:

DIN KÄRLEK BOR I MIG.

AKT 1

Officeren Giorgio tvingas lämna sin älskade Clara för placering vid krigsfronten. Han anländer till garnisonen, där överste Ricci har sin sjuka kusin Fosca boende hos sig. Giorgio och Fosca får kontakt. Clara skriver brev till Giorgio att han bör hålla sig borta från Fosca. Giorgio reser till Clara en tid och Fosca blir bedrövad. I ett brev till Fosca förklarar Giorgio att han älskar Clara och inte vill ha kontakt. Tillbaka vid fronten träffar han Fosca igen, som är besatt av honom, men han avvisar henne. Giorgio och Fosca slutar att träffas, men en dag får Giorgio veta från läkaren Dr Tambourri att Fosca är döende. Läkaren ber Giorgio besöka Fosca. Han tror att hennes tillstånd beror på att hennes kärlek inte besvarats.

LYCKA

FÖRSTA BREVET

ANDRA BREVET

TREDJE BREVET

FJÄRDE BREVET

JAG LÄSER

ÖVERGANG #1

TRÄDGARDSSEKVENNS

ÖVERGANG #2

TRIO

ÖVERGANG #3

JAG ÖNSKAR ATT JAG KUNDE

AKT 2

Överste Ricci berättar för Giorgio om Fosca och hur hon lurats på pengar av en sol-och-vårare och blivit sjuk. Giorgio blir sjukskriven efter att ha drabbat samman med Fosca och ber henne ge upp kampen om hans kärlek. Hon förklarar att kärleken inte är någonting man väljer. Tillbaka hos Clara ber Giorgio henne att lämna sin man. Hon förklarar att hon då skulle förlora sin son och Giorgio inser att relationen med Clara är över. Översten hittar Giorgios brev som Fosca dikterat och anklagar honom för att ha förfört henne. Han utmanar Giorgio på duell. Giorgio inser att han älskar Fosca och de har en ödesdiger kärleksnatt ...

SOLDATSKVALLER #1

TILLBAKABLICK

GRYNINGSBREVET

VAD KALLAR DU DET HÄR?

SOLDATSKVALLER #2

ÖVERGANG #4

FYRTIO DAGAR

ÄLSKA DIG

ÖVERGANG #5

SOLDATSKVALLER #3

AVSKEDSBREVET

JAG ÄLSKAR FOSCA

INGEN HAR NANSIN ÄLSKAT MIG

FINAL

Fr. v: Sami Yousri (Löjtnant Torasso), Stefan Clarin (Sergeant Lombardi), Peter Gröning (Major Rizzoli), Filip Tallhamn (Doktor Tambourri), Johan Wikström (Överste Ricci)

STEPHEN SONDHEIM

DEN OFÖRUTSÄGBARE

MUSIKALKOMPOSITÖREN

DIRIGENT JOHAN SIBERG OM STEPHEN SONDHEIMS MUSIK I PASSION.

Vad tycker du utmärker Stephen Sondheim som kompositör?

Han är dramatiskt skicklig. Han är en väldigt intelligent musikalisk dramaturg som får fram berättelsen så bra i musiken. Han är många gånger otroligt vitsig. Man ska inte leta hits hos Sondheim, det finns bara en – *Send in the clowns* ur *Sommarnattens leende*.

Vad har han betytt för musikalgrenen?

Han har betytt jättemycket. Han är så fri musikaliskt och en av få som sluppit bry sig om konventioner och att leverera några hits. Han säger ju också att han inte vill vara lättillgänglig. Man kan väl säga att alla musikalartister släpper allt de har för händerna om de blir erbjudna en roll i en Sondheim-musikal.

Hur skulle du beskriva musiken i *Passion*?

Musiken är stundtals ganska kärv utifrån genren sett. Den kan ofta vara polytonal, enkelt uttryckt att olika tonarter spelas samtidigt. I vissa partier kan det till och med vara svårt att definiera vilken tonart man befinner sig i. Dessa element gör att den är både spännande och

utmanande att ta sig an. Musiken är även väldigt rytmiskt intressant. Det finns nästan alltid en riktning framåt i berättandet.

Hur har det varit att arbeta med *Passion* som dirigent?

Det har varit väldigt spännande. Det är lätt att behålla kreativiteten för det finns så mycket information i musiken som man hela tiden upptäcker. När man lär känna melodierna och tematiken växer nya saker fram. Man kan nöta den ganska länge och den blir inte tråkig.

Jag har länge velat göra *Passion* och till och med föreslagit den på en annan teater. När sedan Staffan Aspegren från Smålands Musik och Teater ringde och erbjöd mig möjligheten, helt ovetandes om att jag så gärna ville göra just den, kändes det som en skänk från ovan.

Vilka har de stora utmaningarna varit i arbetet?

Det är en utmaning för sångarna och skådespelarna att skapa karaktärerna eftersom de styrs väldigt mycket av musiken. Dessutom är det, framförallt för sångarna, väldigt svårt att memorera den här musiken på grund av att låtarna är så snarlika. Det svåra med musikalerna generellt är att det, till skillnad mot partitur till de flesta klassiska verk, finns färre anvisningar om hur kompositören vill ha det.

MANUS FRÅN ENGELSKA TILL SVENSKA. DET ÄR DET STORA ARBETET SOM ÖVERSÄTTAREN ULRICHA JOHNSON TAGIT SIG AN I PASSION.

Att som översättare närma sig ett Sondheimverk är skräckfilm och julafton i ett. Det finns ingen som skriver så avancerat, sofistikerat och precist. De musikaliska fraserna är lindade runt oändliga rimflåtor, alliterationer och oförutsägbarheter. Utmaningen ligger i att få med så mycket av originalets särart som möjligt och få allt att låta som att det hela tiden var menat att framföras på svenska.

Men det är väl omöjligt? Ja då. Men jag finner att Sondheims rytm ändå passar svenska språket, med våra långa och distinkta ord och klara vokaler. När fraserna och betoningarna efter mycket hårslitande ligger på plats så gott det går, när tårarna över Fosca, Clara och Giorgio torkat på tangentbordet, kan jag inte tänka mig ett bättre språk än svenska att framföra detta storslagna verk på.

Presidentmördare, psykotiska sagofigurer och en barberare som slaktar kunder. Udda ämnen är Stephen Sondheims signum.

Svenska teatrar och operahus vågar då och då spela något av Sondheims verk, trots att man alltid befarar att han är för smal för publiken. Hans intellektuella texter och ekvilibristiska, oförutsägbara musik har gjort att kritiker gör vågen och listan över prestigefulla priser är lång. Spelperioderna på Broadway har dock sällan varit långa.

Sondheim har själv aldrig strävat efter popularitet, utan ständigt sökt nya, oprövade vägar i sin musikdramatik. Han är inte ute efter att publiken ska nynna på sångerna, han vill att man ska komma ut från teatern med en upplevelse. Ofta har hans verk kommit ikapp tiden och publiken ett par decennier efter skapandet. Många nyuppsättningar görs på Broadway såväl som på olika scener i världen, samt som filmatiseringar – de senaste åren *Sweeney Todd* med Johnny Depp och *Into the Woods* med Meryl Streep. Som 26-åring skrev han texten till *West Side Story*. Han anses av många som den störste musikal-kompositören, och han dyrkas av engagerade fans.

Sondheim jobbar alltid tätt ihop med en manusförfattare medan han själv skriver sångtexter och musik. Historien är oförhandlingsbar utgångspunkt och för varje verk innebär detta en ny väg i det musikaliska uttrycket.

I den Londonbaserade *Sweeney Todd* är dissonanserna lika skärande smutsiga som de mörka gränderna, den pulserande rytmen och de svulstiga orkestreringarna med grälla visslingar går hand i hand med hämndbegäret hos den blodtörstige huvudpersonen.

Lika lätta och ohejdat flödande är de vemodiga och hypnotiska valserna i *A Little Night Music*, där den ständiga tretakten får utgöra det skandinaviska i den trolska sommar-natten. När den pointilistiske konstnärens ego står i centrum i *Sunday in the Park With George*, är musiken lika pointilistisk som målningarna. I korta, snabba staccaton virvlar

tankarna och grälen, tills den färdiga tavlan smälter ihop alla färger i en final av triumferande och förlösande harmoni. I *Company*, som utspelas i huvudet på en relationsfobisk ungdanskarl i flott Manhattanmiljö, finns teman av elegant loungemusik och drinkarna sköljs ner till svala bossanovarytmer.

I den Jungianskt influerade sago-musikalen *Into the Woods* blandas framåtdrivande klangfulla teman med katastrofdoftande jazzstrofer och smäktande försoningssånger i en galghumoristisk röra där klassiska sagofigurer som *Rödluvan* och *Askungen* ofrivilligt blandar sig i varandras sagor med totalt kaos som följd. I *Assassins* speglas den amerikanska historien i musik. Från variationer på den faktiska entré-musik den amerikanska presidenten hyllas med, till vaudeville, pop, cabaret och country and western.

Denna satir över den amerikanska drömmen rörde upp känslor när den kom, karaktärerna är presidentmördare. Allt utspelas icke-kronologiskt med Kennedy-mordet som kuslig final. Efter det sista dödsskottet sjungs svängiga *Everybody's got the right to their dreams*, med karaktäristisk ironi. När den hade urpremiär Off Broadway 1991 utbröt Gulfkriget och den lades ner efter några veckor. Det var inte läge att kritisera presidenten.

Andra gången den skulle ha premiär ägde terrorattackerna mot World Trade Center rum och produktionen fick läggas ner redan under repetitionerna 2001. Några år med Bush som president tycks däremot ha fött en lust att skratta åt eländet, och *Assassins* hade en mycket framgångsrik spelperiod på Broadway 2004. Efter det första misslyckandet med *Assassins* blev Sondheim oerhört besviken, och han bröt dessutom foten. Medan han var gipsad och kände sig sårbar, sökte den unge beundraren Peter Jones upp honom. Sondheim berättade för vänner att han var kär för första gången. Efter uppbrott och åter-

förening gifte de sig 1994, samtidigt som *Passion* hade premiär.

Historien om den oattraktiva, bittra Fosca som efter manisk kamp slutligen blir älskad av den vackre soldaten Giorgio. I *Passion* finns mindre av de humoristiska knorrarna i orkestreringen, färre vitsiga texter, det är som ett experiment i icke-ironi av ironins konung. Kärlekshistorien klingar mäktigt, orkestern frammanar ett hypnotiskt och drömligt tillstånd. Sondheim ville skriva ett verk som närmar sig opera, han menar att karaktärerna är för storslagna för att göra sig i musikalform. Samtidigt hatar han opera och tycker recitativ (operans speciella talsång istället för talad dialog) är obegripligt.

Sondheim har i *Passion* använt operans sätt att inte ha refränger, utan snarare återkommande melodislingor och textfraser som skapar igenkänning hos åskådaren, och talscener som leder in och ut ur sångerna i en intrikat väv.

Under förhandsvisningarna inför urpremiären reagerade publiken ibland våldsamt och med avsmak på Foscas karaktär, till stor förvåning för upphovspersonerna. Vid ett tillfälle skrek någon "Dö, Fosca, dö!" från salongen, och ibland kom applåder när hon kollapsade. Sondheim tror att historien framstod som löjlig för vissa. De vägrade att tro att någon, minst av allt någon så sympatisk och attraktiv som Giorgio, kunde komma att älska någon som Fosca. De kunde inte identifiera sig med huvudpersonerna. "Jag tror dock att de kan ha identifierat sig med Giorgio och Fosca alltför lätt och funnit obehag i det", säger Sondheim. "Att bilden av kärlek, ren och vacker som en eldsflamma, kan strömma från en källa så avig och självisk är svårt att acceptera. Kanske de reagerar på insikten att vi alla är Fosca, vi är alla Giorgio, vi är alla Clara."

ULRICHA JOHNSON
ÖVERSÄTTARE

Patrik Martinsson (Giorgio),
Mari Lerberg Fossum (Clara)

Annica Edstam (Fosca), Patrik Martinsson (Giorgio)

STEPHEN SONDHEIM

KOMPOSITÖR OCH SANGTEXTER

Född: 1930 **Bor:** New York

Verksam som: Kompositör och textförfattare i musikalvärlden.

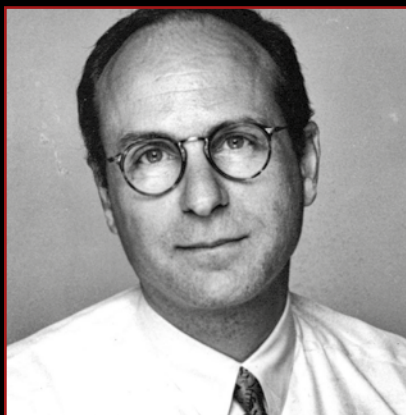
Musik och sångtext: *Saturday Night* (1954), *A Funny Thing Happened On The Way To The Forum*, (1962), *Anyone Can Whistle* (1964), *Company* (1970), *Follies* (1971), *A Little Night Music* (1973), *The Frogs* (1974), *Pacific Overtures* (1976), *Sweeny Todd* (1979), *Merrily We Roll Along* (1981), *Sunday In The Park With George* (1984), *Into The Woods* (1987), *Assassins* (1991), *Passion* (1994), *Road Show* (2008). **Sångtexter:** *West Side Story* (1957), *Gypsy* (1959), *Do I Hear A Waltz?* (1965).

Kompletterande sångtexter: *Candide* (1973).

Antalogier: *Side By Side by Sondheim* (1976), *Marry Me A Little* (1981), *You're Gonna love Tomorrow* (1983), *Putting It Together* (1993/99), *Sondheim On Sondheim* (2010).

Filmmanus: *Stavisky* (1974), *Reds* (1981).

Filmmusik: *Dick Tracy* (1990), tv-produktionen *Evening Primrose* (1966). Sondheims samlade sångtexter och essäer finns i två utgåvor: *Finishing the Hat* (2010) och *Look, I Made A Hat* (2011). 2010 ändrade *The Broadway Theater* sitt namn för att hedra Sondheim, den var tidigare känd som Henry Miller's Theatre.

JAMES LAPINE

LIBRETTO

Född: 1949 **Bor:** Stanford

Verksam som: Regissör, filmare, dramatiker, manusförfattare, librettist.

Förutom *Passion* har James Lapine arbetat tillsammans med Stephen Sondheim i *Sunday In The Park With George* och Broadway-uppsättningen *Sondheim On Sondheim*. Han regisserade även *The First Revival Of Merrily We Roll Along* på *LaJolla Playhouse* 1985. I samarbete med William Finn har han skrivit *Falsettos*, *A New Brain*, *25th Annual Putnam County Spelling Bee* och *Little Miss Sunshine*. Andra Broadway-produktioner är *The Diary Of Anne Frank*, *Golden Child* och *Amour*.

James Lapine har även skrivit teaterpjäserna *Table Settings*, *Twelve Dreams*, *Luck, Pluck & Virtue*, *The Moment When, Fran's Bed and Mrs. Miller Does Her Thing*.

ULRICHA JOHNSON

ÖVERSÄTTARE

Född: 1970 **Bor:** Stockholm

Verksam som: Översättare av musikedramatik, verksamhetschef Teaterunionen m.m.

Ulricha är en av Sveriges mest etablerade översättare av musikedramatik, med närmare 30 produktioner i bagaget. Hon är utbildad musikalartist på Balettakademien och skådespelare på Högskolan för scen och musik i Göteborg. Den första översättningen var Stephen Sondheims *Into the Woods* som hon också spelade en av huvudrollerna i på Södra Teatern och NorrlandsOperan. Hon är en hängiven Sondheim-entusiast.

Filip Tallhamn (Doktor Tambourri),
Patrik Martinsson (Giorgio)

ANNICA EDSTAM FOSCA

Annica är utbildad vid Högskolan för scen och musik i Göteborg. Hon debuterade i rollen som Eponine i *Les Misérables* på Wermland Opera 1996. Sedan dess har hon gjort en mängd stora roller på landets ledande musikteater-scener, bl. a. Eliza i *My Fair Lady*, Belle i *Skönheten och Odjuret*, Lola Blau i *I afton: Lola Blau*, Sofia i *Bröderna Lejonhjärta*, Charlotte i *Sommarnattens Leende*, Desirée i *Grabben i graven bredvid*, Fantine i *Les Misérables* och Hedvig i urpremiären av Magnus Nilssons pjäs *Pepparrottslandet*. Hon har varit primadonna hos Peter Flack i Hjalmar-revyn och medverkat med sin röst i en mängd tecknade filmer och spel.

MARI LERBERG FOSSUM CLARA

Mari är utbildad vid Högskolan för scen och musik i Göteborg och Bårdar Akademiet i Oslo. Mari debuterade som Sofie i *Mamma Mia!* vid Folketeateret i Oslo. Hon har under utbildningen spelat Natalie i *Next to Normal* på Wermlands Opera och Fredrika i *Sommarnattens Leende* på Malmö Opera. Hon har varit solist i *Jultrad-i-ton* på GöteborgsOperan och spelade Belle i *Skjønnheten og Udryet* vid Christiania Teater. Hon har nyligen spelat Valencienne i *Den Glade Enke* på Oslo Nye Teater.

PATRIK MARTINSSON GIORGIO

Patrik är en av Sveriges mest etablerade musikalartister. Han debuterade som Judas i *Jesus Christ Superstar*. Sedan dess har Patrik medverkat i många teater-, film- och TV-produktioner. På Göta Lejon har han spelat Che i *Evita* och Tick i *Priscilla*. Där hyllades han också för sin insats som Judas i *Jesus Christ Superstar* mot Ola Salos Jesus. Han har gjort huvudroller i bl.a. *Miss Saigon*, *Hair*, *Mamma Mia*, *Les Misérables*, *Hairspray*, *The Wedding Singer*, *Blodsbröder*, *Little Night Music*, *Cats* och *West Side Story*. Det senaste året har Patrik producerat och spelat huvudrollen i rockmusikalen *Murder Ballad*. Han har också turnerat med *Sune – Kaos i fredagsmyset*. Vi kan höra Patriks röst i flera tecknade serier och filmer. I höst ska han spela amerikanen Freddie i *Chess* på Kristianstad Teater.

JOHAN WIKSTRÖM **ÖVERSTE RICCI**

Johan är utbildad på Teaterhögskolan i Malmö. Han har medverkat i musikaler på Wermland Opera, Malmö Opera, GöteborgsOperan och Theater des Westens i Berlin. Johan har gjort roller som Riff i *West Side Story* och Athos i *3 Musketiere* och medverkade senast i *Billy Elliot* på Malmö Opera. Han har även synts i Wallanderfilmen *Hämnden* och SVT:s *Predikanten*.

FILIP TALLHAMN **DOKTOR TAMBOURRI**

Filip är frilansande skådespelare och är utbildad på Teaterhögskolan i Luleå. Han har medverkat i produktioner på Riksteatern, Angeredsteatern, Norrbottensteatern m.fl. Filip har gjort roller som Konstantin i *Måsen* och Alex i *Var är alla?* och medverkade nyligen i *Ett Drömspel* som Soldaten. Han har även synts i långfilmer som *Flimmer* och *Jag saknar dig*.

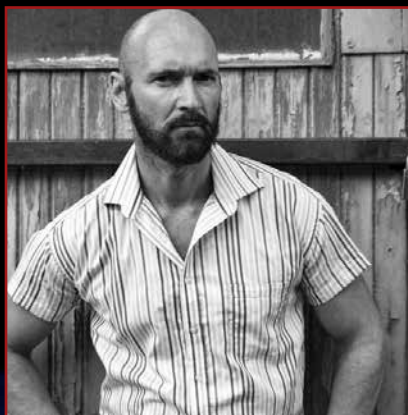
PETER GRÖNING **MAJOR RIZZOLI**

Peter är utbildad vid Operahögskolan i Stockholm. Han har medverkat i musikaler och pjäser, liksom på film och i tv. På scen har Peter bland annat gjort roller som Anthony Hope i *Sweeney Todd*, Froh i *Rhenguldet*, Marius i *Les Misérables*, Cavaradossi i *Tosca*, Chauvelin i *Röda Nejlikan*, Colloredo i *Mozart!*, Georg von Trapp i *Sound of Music*. Senast sågs Peter i rollen som Newton i *Tusen år hos Gud* på FriScen vid Stadsteatern i Stockholm.

SAMI YOUSRI **LÖJTNANT TORASSO**

Sami är utbildad vid Högskolan för scen och musik i Göteborg. Han har bland annat sjungit roller som Sarastro i *Trollflöjten* med Jönköpings Sinfonietta, Baron Douphol i *La Traviata* på Folkoperan i Stockholm och Clemens VI i *Byrgitta* på Vadstena-Akademien. Sami är även känd genom sin medverkan i TV4-programmet Sveriges Mästerkock 2016.

STEFAN CLARIN **SERGEANT LOMBARDI**

Stefan har medverkat i ett stort antal uppsättningar, exempelvis *Fame* på Århus teater i Danmark och *West Side Story* på Riksteatret i Oslo. I Sverige kan nämnas *Cabaret* och *Tolvskillingsoperan* på Göteborgs stadsteater, *Carmen*, *Jesus Christ Superstar* och *A Chorus Line* på GöteborgsOperan, *Buddy Holly Story* på Göta Lejon samt *Björn Skifs Show* på Cirkus 2004. Under de senaste åren på Uppsala stadsteater i *Min vän fascisten*, *Hamlet*, *Fanny och Alexander* och *Cabaret*. Han har även arbetat på Helsingborgs stadsteater och medverkat i flera musikalerna på Oscarsteatern och Chinateatern.

JAKOB JONSSON **OLLANDER** **LÖJTNANT BARRI**

Kirunabördige Jakob är utbildad vid Musikal-akademien i Umeå. Han är under 2017 verksam vid bland annat Norrbottensmusiken och Lule Stassteater. Jakob har tidigare medverkat i uppsättningar som *West Side Story* och *Blanche & Marie* på NorrlandsOperan samt i *Vem Stal Polcirkeln?* på Tornedalsteatern.

ALEXANDER BRANDT

MENIGE AUGENTI REGIASSISTENT

Alexander är utbildad vid Performing Arts School i Göteborg. Han har varit yrkesverksam sedan 1994 och medverkat i föreställningar som *Chess*, *Miss Saigon* och *Fame*. Han har dessutom varit aktiv krogshow-artist i tio år på Cabaret Lorensberg.

Sedan 2011 har Alexander arbetat som biträdande regissör och koreografassistent på heltid inom opera, musikal och teater. Föreställningar han arbetat med är *Det går an* på Läckö Slott, *Turandot*, *Lucrezia Borgia*, *Chess* på GöteborgsOperan samt *Dr Zjivago*, *Miss Saigon*, *Kvartett* och som regiassistent i *Passion*.

KARIN LUNDHOLM

FOSCAS MOR

Karin är medlem i NorrlandsOperans kör och har sjungit i bl.a. *Carmen*, *Boheme*, *Blanche och Marie*, *Staden Mahagonnys uppgång och fall*. Hon har även medverkat som konsertsolist i olika sammanhang och blandar gärna olika genrer. Karin är utbildad på Musikhögskolan i Piteå, och arbetar som sångpedagog på estetiska musikprogrammet vid Midgårds-skolan i Umeå.

OSKAR BERGSTRÖM

FOSCAS FAR

Oskar är utbildad vid Musikalakademien i Umeå. Han har medverkat i uppsättningar som *West Side Story* och *Cabaret*, samt flera barnteaterföreställningar runt om i landet. Oskar är även en del av NorrlandsOperans kör, och har bl.a. medverkat i *Eugen Onegin* och *Blanche & Marie*.

STEFAN LIDSTRÖM

LUDOVIC

Stefan Lidström är medlem i NorrlandsOperans kör och medverkade i NorrlandsOperans uppsättning av musikalen *West Side Story* 2010. Han har även spelat rollen Anthony i musikalen *Sweeney Todd* på Lunds Stadsteater. Stefan har arbetat som skådespelare vid bland annat Astrid Lindgrens Värld. Sin utbildning fick han vid Musikalakademien i Strömbäck utanför Umeå.

JENNIFER GUSTAFSSON

ÄLSKARINNA

Jennifer är utbildad vid Musikalakademien i Umeå. På NorrlandsOperan har hon bland annat medverkat i uppsättningar som *West Side Story*, *Blanche och Marie* samt *Eugen Onegin*. Utöver det har hon spelat rollerna som Lovis, Alva och Alma på Astrid Lindgrens Värld i Vimmerby.

JOHAN SIBERG

DIRIGENT/ORKESTRERING

Johan är dirigent, pianist och arrangör med utbildningar vid Högskolan för scen och musik i Göteborg och Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. På sin meritlista som dirigent har han bland annat gjort konserter med Wermland Operas Orkester och Jönköpings Sinfonietta. Bland musikaler kan nämnas *Familjen Addams*, *Sound of Music* och *Chicago* på Östgöta-teatern. *Parade* och *En gentlemans handbok i kärlek och mord* på Wermland opera. *Spelman på taket* och *Passion* på Smålands Musik och Teater. Under våren är han utöver *Passion* på NorrlandsOperan även aktuell som dirigent i *Les Misérables* på Wermland Opera.

VICTORIA BRATTSTRÖM

REGISSÖR

Victoria är regissör och skådespelare, utbildad vid Högskolan för scen och musik i Göteborg. Victorias meritlista som regissör spänner över såväl stora utomhusproduktioner med luftakrobater och dansare, som intima kammarspel för radio och TV. Hon står bland annat bakom produktioner som *Järn* på Göteborgs Stadsteater, *Bad Girls* på Folkteatern och SVT samt det nyskrivna cirkusteaterverket *Jag är Perfekt* vid Pusterviksteatern i Göteborg. 2012 regisserade Victoria den kritikerrosade uppsättningen *Next to Normal* vid Wasa Teater i Finland. Hon genomför också ett tvärdisciplinärt avhandlingsarbete i scenisk gestaltning i samverkan mellan Högskolan för Scen och Musik (www.hsm.gu.se) och Centrum för Person-centrerad Vård (www.gpcc.gu.se) vid Göteborgs Universitet.

KARIN DAHLSTRÖM

SCENOGRAF OCH KOSTYMDESIGNER

Karin är frilansande scenograf och kostymtecknare. Hon är utbildad på Nordiska Scenografiskolan och HDK. Karin har bland annat samarbetat med Göteborgs Stadsteater, Regionteater Väst, GöteborgsOperan, Stockholms Stadsteater, Skånes Dansteater och Det Kongelige. 2016 utmärktes Karin med Konstnärsnämndens 10-åriga stipendium.

GUNILLA OLSSON KARLSSON

KOREOGRAF

Gunilla startade sin karriär som dansare och har sedan många år tillbaka även arbetat som koreograf. Hon har bl.a. gjort musikaler som *En Gentlemans Handbok i Kärlek*, *Mord på Wermland Opera*, *Fame The Musical*, *Skönheten och Odjuret*, *My Fair Lady*, *Cats*, *Guys and Dolls* samt *Romeo & Julia* på GöteborgsOperan. Vidare *Skönheten och Odjuret*, *Folk och Rövare*, *Dr Zjivago* och *Alladin* i Helsingfors. Gunilla har också koreograferat stora event och tv-produktioner såsom *Sikta mot Stjärnorna* och *Lotta på Liseberg*.

ANNA WEMMERT

LJUSDESIGNER

Anna är frilansande ljusdesigner och i *Passion* även videodesigner i samarbete med Clive Leaver som står för bildbearbetningen. Hon är utbildad vid Dramatiska Institutet och verksam inom teater, opera och dans. Anna har bl.a. samarbetat med Folkteatern och Stadsteatern i Göteborg, RegionTeater Väst, Göteborgs-Operan, Malmö Opera och VadstenaAkademien där hon i sommar arbetar med en nyskriven opera. Under våren 2017 är Anna också aktuell med *Körsbärsträdgården* på Göteborgs Stads-teater samt körverket *Äggen är slut* av Paula af Malmborg Ward. *Passion* är Annas fjärde samarbete med scenograf Karin Dahlström.

HENCE NATANAELSON

LJUDESIGNER

Hence är utbildad ljudtekniker med 15 års branscherfarenhet. Han har jobbat med allt från Wallmans Salonger On Tour, Saturday Night Fever, Sami Grand Prix och Melodifestivalen, till A-ljud i TV-produktionen Robinson.

NORRLANDSOPERANS SYMFONIORKESTER

VIOLIN 1

Alexander Kagan
Hyojung Park
Andreas Olsson
Matias Malmqvist
Anders Unnersjö/Torbjörn Näsbom
EvaBritt Molander
Ola Lindgård

VIOLIN 2

Pontus Björk
Fredrik Syberg
Mikhail Zatin
Kersti Wilhelmsson
Per-Erik Andersson
Nicole Ladenthin

VIOLA

Susanja Nielsen
Örjan Haage
Jaan Ader
Åsa Hjelm
Per Modin

CELLO

Björn Risberg
Louise Agnani
Kristina Tereschatov
Kerstin Isaksson
Karin Bjurman

KONTRABAS

Jan-Emil Kuisma
Charlotte Petersson
Josefin Landmér

FLÖJT

Pepita del Rio
Lovisa Stenberg

OBOE

Yui Ito
Johannes Ögren

KLARINETT

Bengt Sandström
Jonas Olsson Hakelind

FAGOTT

Annika Wallin
Johan Segerman

VALTHORN

Orvar Johansson/Tommy Knutsson
Anders Kjellberg/P-O Winberg

TRUMPET

Malin Silbo Ohlsson
Andreas Karlsson Walleng

TROMBON

Peter Nygren
Daniel Hedin
Mathias Petersson

TUBA

Linus Mattsson

PUKOR

Hans Lindbäck

SLAGVERK

Mats Lindström

KEYBOARD

Jonas Olsson

Fr v: Johan Wikström (Överste Ricci), Patrik Martinsson (Giorgio), Oskar Bergström (Foscas far), Stefan Lidström (Ludovic), Karin Lundholm (Foscas mor), Annica Edstam (Fosca). Bakre raden: Fr.v: Sami Yousri (Löjtnant Torasso), Jennifer Gustafsson (Älskarinna), Jakob Jonsson Ollander (Löjtnant Barri), Stefan Clarin (Sergeant Lombardi), Filip Tallhamn (Doktor Tambourri), Peter Gröning (Major Rizzoli), Alexsander Brandt (Menige Augenti)

PRODUKTIONSTEAM

Producent: Britta Amft
Turnéproducent: Robert Dahl Norsten
Inspicient: Tarja Ylino
Regiassistent: Alexsander Brandt
Musikalisk instudering: Jonas Olsson

TEKNIK

Teknisk chef: Håkan Brohlin

Scen teknik och ljud

Produktionsansvarig scenmästare:
Stefan Sandgren
Scenmästare: Anders Nyberg
Scen tekniker: Hanna Nilsson, Pehr Åke
Granberg, Linus Johansson
Orkestertekniker: Nikki Lindholm
A-ljud: Hence Natanaelson,
Monitortekniker/ B-ljud: Andreas Mathiasson

Belysning och video

Föreståndare: Jonas Kristoffersson
Produktionsansvarig belysningsmästare:
Rebecca Wilhelmsson
Belysningsmästare: Jessika Flodell
Belysningstekniker: Sebastian Larsson
Följespotsoperatör: Julia Söderlund
Videodesign: Anna Wemmert, Clive Leaver

Kostym teknik

Produktionsansvarig kostymtekniker:
Anna Eliasson

Mask och peruk

Maskörer: Janina Rolfart och
Amelia Cazorla Lozano

Kostym

Produktionsansvarig kostymmästare:
Barbro Samuelsson
Kostymmästare: Maria Öhgren Hedberg,
Susanne Lidgren, Sandra Wahlström,
Terese Larsson
Skräddare: Rebecka Nygren
Modist: Mysan Adaméc

Snickeri och smedja

Föreståndare: Thomas Olofsson
Svetsare: Fredrik Larsson

Dekormåleri och tapetseri

Produktionsansvarig dekorationsmästare:
Maja Johansson
Dekormålare: Emelie Eriksson

Attributmakeri och rekvisita

Föreståndare: Jeanette Andersson
Produktionsansvarig attributmakare:
Linnea Öhrlund
Föreställningsrekvisitör: Linnea Öhrlund
Praktikant: Alexandra Backlund

Med tillverkning i Smålands Musik
och Teaters verkstäder och ateljéer

ADMINISTRATION

VD och konstnärlig ledare: Kjell Englund
Vice VD och administrativ chef: Per Edlund
VD-sekreterare: Eivor Johansson
Planeringsansvarig: Elin Liljebring
Kamrer/controller: Katarina Zingmark
Personaladministratör: Carina Lundberg
IT-ansvarig: Jonas Igasto
Kulturadministratör: Maria Lundström
Hustekniker: Ingemar Hällgren
Assistent: John Häggström
Lokalvårdare: Ulrika Fjellvind
och Cecilia Vestman

Orkesteradministration

Musikchef: Elisabet Ljungar
T f Orkesterchef: Elin Hellrönn
Orkesterproducent: Peter Lindqvist
Orkesterinspicient: Stefan Thysk
Notbibliotekarie: Ingrid Modin Söderberg

Marknadsavdelning

Marknadschef: Petra Samuelsson
Produktionsansvarig marknadsförare:
Helene Säfström
Marknadsförare: Carina Bygdemark
och Malin Lindberg
Föreståndare reception, biljettkontor:
Susanne Aschan
Publikvårdsansvarig: Cecilia Hällqvist
Receptionist/biljettförsäljare: Anette Molin,
Bitte Lundström, Cecilia Hällqvist,
Nils Thysk, Emma Grundström

I SAMARBETE MED SMÅLANDS MUSIK OCH TEATER

STORT TACK TILL VÅRA PUBLIKVÄRDAR!

SÄRSKILT STORT TACK KOLLEGORNA PÅ SMOT

FÖRESTÄLLNINGSPROGRAM

Grafisk form: Pondus
Föreställningsfoto: Malin Arnesson
Bild s. 4–5: Lars Kroon/Clive Leaver
Tryck: Arkitektkopia
Ansvarig utgivare: Kjell Englund
Fotografer porträtt: Lars Kroon (Annica
Edstam, Mari Lerberg Fossum, Johan
Siberg, Karin Dahlström, Anna Wemmert,
Johan Wikström, Sami Yousri, Alexander
Brandt). Peter Knutsson (Ulricha Johnson).
Maria Hidman (Gunilla Olsson Karlsson).
Kristofer Samuelsson (Patrik Martinsson).
Håkan Larsson (Peter Gröning).
Michael Lennartsson (Stefan Clarin).
Göran Jarmar (Karin Lundholm). Music
Theatre International Europe (Stephen
Sondheim, James Lapine)

Huvudsponsorer

VK
HALLELUJA

arkitektkopia

NorrlandsOperan ägs av Region Västerbotten (60%) och Umeå kommun (40%) och får bidrag från Statens Kulturråd.

HÖSTENS OPERA 5.10–29.10

FAUST

Dirigent: **Eric Solén**.
Musik av **Charles Gounod**,
libretto av **Jules Barbier** och
Michel Carré.
I regi av **Eva-Maria Melbye**
och med scenografi och
kostym av **Marcus Olson**.

CRISTINA CAPRIOLI A LINE_UP 26.4 & 28.4

Mer musikaltema blir det när koreografen Christina Caprioli gör sin egen version av musikalen *A Chorus Line*. I jakten på uppmärksamhet ställer sig en skara dansare på rad under en audition, för att få sjunga och dansa. I Capriolis version lämnar dock originalet scenen för att ge plats åt en underhållande föreställning som dansar i takt med vår tids koreografi.

OH NO!
VI BYGGER OM FÖR FRAMTIDEN.

NU ÄR VI IGANG MED ARBETET SOM TAR NORRLANDSOPERAN TILL NYA HÖJDER. NÄR ALLT ÄR KLART SÅ FÄR VI EN BRA ARBETSMILJÖ OCH DU FÄR EN BÄTTRE UPPLEVELSE NÄR DU BESÖKER OSS.

FÖLJ FÖRVANDLINGEN OCH
BOKA EN GRATIS VISNING PÅ
NORRLANDSOPERAN.SE

Jakob Jonsson Ollander (Löjtnant Barri),
Johan Wikström (Överste Ricci)

Baksida: Annica Edstam (Fosca),
Patrik Martinsson (Giorgio)

NORRLANDSOPERAN.SE

